Tečaj XV. **NOVICE** List 88.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 4. novembra 1857.

Kako se dajo večji prihodki na kmetíi zadobiti?

Gospodarju je na njegovem posestvu skerbno gledati in varovati, da ne zabrede, ampak da izhaja; in je res, da po navadnem ravnanji se kar ne dá veliko na stran djati, ampak še Bog če more kmetovavec pri toliki spremenljivosti letin, in pri tolikanjih in tolikošnih plačilih sebe in svojo družino pošteno preživiti in brez dolgov biti.

Ali bi se pa ne dala zemlja prisiliti, da bi nam pri ravno teh plačilih in stroških več dala, kakor nam po navadi dáje, in toliko da bi ne le prav lahko izhajali, ampak tudi za svojo skerb še kaj spraviti imeli? V več krajih po svetu, na Nemškem, Holandskem, v Belgii, na Angležkem, ravno taka zemlja kakoršna naša, je po umnem in skerbnem ravnanji prisiljena še enkrat in še dvakrat toliko dati, kakor zdaj naša: zakaj bi mogoče ne bilo tudi našo zemljo h taki rodovitnosti in obilnosti pripraviti?

Mogoče je, pa hočemo to važno reč bolj razločiti.

Če želimo (kar je prav in potrebno) večje prihodke od svojega ravno tega posestva, ktero je zdaj, imeti, moramo skerbeti, da se bo *a)* na našem posestvu več pridelovalo od doslej; *b)* da se bodo stroški zmanjšali; *c)* da se na našem posestvu še kaki drugi dobički poiščejo, kteri niso dozdaj navadni bili; in *d)* da se tistega pridelka bolj primemo, ki več dobićka kaže.

1. Da se bo na našem posestvu več pridelovalo od doslej. To se zgodí *a)* če svoje polje, travnike vinograde prav dobro obdeljujemo, zemljo kar je moč, globoko orjemo, plevéla trebimo, dobro gnojimo, da bo njiva pervega reda še enkrat in še dvakrat toliko dala kakor doslej. Dober gnoj pa je tisti, kteri ima v sebi za vso rastlinsko rast potrebni živež, razne soli in gaze, posebno dokaj gnjilca in amonjáka. Take dele ima človeška in živalska scavnica, ki se ji dvakrat toliko vode primeša, ali se pa na ilovčno nastel v hlevu nabira in ohrani, in taka ilovca z drugim gnojem pomeša. Pravi živelj rastí je dober gnoj; *b)* če se polje druzega in tretjega reda s pridnim delom, z napeljevanjem boljše perstí, in z okopovanjem in pridnim oranjem in gnojenjem tako zboljša, da bo stopilo v versto pervega reda; in ravno tako vinogradi; *c)* če se slabe košenine ali s potrebnimi grabni ali z drenažo ali z gnojem popravijo in poboljšajo, in pa če so v bregih, z murbnim ali drugim sadnim drevjem nasadé, da bodo senco in večjo vlago in tako boljši rast imele. in še dobiček sadja dajale.

(Konec sledi.)

Gospodarske novice.

* (Najvéčja cégelnca) v Evropi je gotovo poleg Dunaja, ktera je last gosp. Miesbacha. Ta obsega 177 oralov svetá, ima 44 pečí in prostora za blizo 4 milijone céglov in za 2000 délovcov, hlévov za 400 kónj, gojišče za 120 otrók in bolnišnico za 60 bolnikov. Ta cégelnca izdéla v letu 60 milijonov céglov (opék). To število pa zapopada cégel za olepšave, izdélke z gline in podóbe, ktere celó v Ameriko pošiljajo. Sploh preživlja ta fabrika 2500 ljudí. Lastnik žl. gosp. Miesbach je skerbel kakor oče za svoje delovce in tudi kakor dober kristján, kér imajo lepo opravljeno cerkev in pa tudi šolo za podúk otrók. Škoda le, da je tega žlahtnega gospoda pretečeno polétje Bog k sebi poklical. Bodi mu tudi med nami spominj — v izgléd! —

* (Mnogo čbél) so po pripovedovanji nekterih kmetijsko-gospodarskih časnikov iz Evrope v Ameriko speljali, s kterimi si néki prijátel čbelarstva prizadéva, evropejske čbele zaroditi. Nemára, da nas pridejo sčasom naše krotke čbelice iz Amerike nazaj pikat, česar nas Bog varuj!

* (Néka učena družba) v novem Orleánu v Ameriki je leta 1856 blizo 300 fl. plačila tistemu obljubila, kteri bi najbolje odgovoril na vprašanje: „S čim bi se dale miši najbolj gotovo pregnati?“ Néki dohtar je odgovoril na to prav kratko, in mislite si kako? „z mačkami.“ Ali je prejel obljubljeno plačílo ali ne, nam še nise ne učena družba, ne miši in tudi ne mačke pisale.

Umetništvo.

Hvala komur hvala gré.

Pravica terja od nas, da omenivši gospod Strojevih podob za cerkev pri Divici Marii v Polji omenimo sedaj tudi romov, ki jih je za obé podobi z menso vred za obá oltarja naredil g. Matevž Tomec, podobar v Št. Vidu nad Ljubljano. Krog in krog po pol drugi čevelj široka roma sta tako lično izdelana in pozlačena, mensi ste tako okusno narejene, da mojster Tomec zasluži očitne hvale. Če so o Strojevih podobah misli kritikarjev zlo različne, je v Tomcovem delu hvala enoglasna. Tudi cene mojster ni prenapél, ker romi so pravi velikani in zlata je bilo veliko potreba.

Kako je komisija v dunajski razstavi mesca maja jugoslovanske vina sodila?

Iz časnika štajarske kmet. družbe.

(Konec.)

Štajarske vina.

Iz Štajarskega je bilo od 32 vinorejcov 99 sort vina v 594 buteljah v dunajsko razstavo poslanih.

Štajarske vina so bile sploh s pohvalo in posebno mlajše vina enoglasno prav pripravne za napravo šampanjca spoznane.

V pervo versto nepenečih vin so bile od komisije tiste vina spoznane, ki jih je gosp. Vilhelm Ehrenberg, ključar Njih ces. visokosti, svitlega Nadvojvoda Joana iz Pekarskih nogradov poleg Marburga v razstavo poslal. Svitli Nadvojvoda Joan so bili pervi, ki so obilno žlahnih tert na Štajarskem (26 oralov v Pikarjih poleg Marburga) zarediti dali, in gospod Ehrenberg je v djanji skazal, da se tudi v nogradih, kteri se v legi k verlim vinskim goricam

nikakor prištevati ne dajo, prav dobro vino pridela; zato je bil pa tudi risling od 55. leta najboljše, tramin pa od ravno tega leta za najprijetniše vino enoglasno poterjen, akoravno nista na najboljših vinogradih prirastla. Rulendarja od 48. leta je komisija prijetno in ob enem tudi močno vino kerstila; traminarja od 50. leta pa ni taka pohvala doletéla. Sploh so bile iz černega traminarja pridelane vina več obrajtane in za boljše presojene, kakor vina od kakoršnih koli drugih tert.

Izgled, ki so ga svitli Nadvojvoda Joan v vinoreji štajarkim vinorejcom dali, je veliko pripomogel k povzdigi štajarske vinoreje. Obudil je poslednje leta dosti vinorejcov, da so jeli iz svojih vinskih goric slabeje tertne plemena metati in jih z boljšimi, kakor z drobnim in laškim rivčkom, s černim tramincom, belo, černo in plavo mušico, černo mavrovno, zeleno in plavo mušico, s plavo frenkiško in černo cirfandlersko terto i. t. d. zasajati.

Po izverstnih in žlahnih vinih s pekarskih goric Njih ces. visokosti, svitlega Nadvojvoda Joana, za ktere je dunajska komisija véliko sreberno svetinjo odločila, je bil radiseler iz perve vinokupčije štajarskih vinorejcov v Marburgu, in gospod Klemena grofa Brandis-a za naj prijetniše štajarsko vino spoznano; pervemu je bila vélika, drugemu pa mała sreberna svetinja odločena.

Med Radgonskimi vini je od 46. leta gospod Vinzenc Čebulov keršbaher vse druge prekosil, in je dobil véliko sreberno svetinjo, med lutenberškimi je bilo pa tisto za najžlahneje enoglasno spoznano, ki ga je atmontški samostan od leta 55 v razstavo poslal, za ktero je malo sreberno svetinjo s tem pristavkom prejel, da se naj bolj tokajskim vinom prilikuje.

Obžalovaje pa moramo reči, da se lutenberšina z grünauerjem (zeleniko?) ni obnesla, kakor bi se bila obnesti imela, posebno, ker je znano, da se v lutenberških goricah kaj žlahna kaplja prideluje.

Naj boljšo zeleniko je v dunajsko razstavo gosp. vitez J. Pistor od leta 56 poslal, ktera je bila tudi pohvaljena; od drugih vinogradnikov so bile ali kalne vina poslane, ali so imele pa kak poseben slaj.

Med lutenberškimi in radgonskimi so bile vina gospod Riharda žlahnega Kodoliča pohvaljene. Od teh vin se pa še reči zamore, da morajo v kletih s posebno skerbjo gleštane biti, ker se vino od toliko poslanih butelj ni v nobeni pohabilo, čeravno so bile na Dunaji delj časa v prav gorkem kraji hranjene.

Za lutenberšino se je samotok (Ausbruch) g. Franca Sartory-a naj bolj čislal in pohvalil.

Brandner, šmic- in ritersberger niso pri presoji posebno dobro obstali. In še sicer sam brandner, kterega nekteri vinorejci za kralja med štajarskimi vini imajo, se ni prikupil popolnoma; samo gospod Franc Druškevič-ev od leta 55 je bil nekoliko pohvaljen.

Ptujske mestne vina so si v razstavi veljavo in dobro imé pridobile, toda le premalo se jih je v razstavo poslalo, zato so bile pa samo gospod Fürst-ove od leta 39 pohvaljene.

Zaveršje in kološke vina, ktere na Štajarskem že dolgo dolgo slujejo, in po kterih se bo še zló popraševalo, so se v razstavi pogrešale.

Med šilherji je ono gospé Ane Saurau-ove grofinje, za ktero je véliko bronasto svetinjo prejela, vse druge prekosilo; razun tega je bilo tudi gosp. J. Störger-jevo v Stajncu pohvaljeno.

Med černimi vini, kterih pa ni bilo v razstavi veliko, posebno ker so se izverstne zavzalarške pogrešale, zasluži samo Konjiški (Vinarier) od leta 56, ki ga je bil gospod Jožef Pan na Dunaj poslal, imenovano biti.

Kar pa peneče vina cele razstave zadeva, so bile Kleinošek-ove najbolje in enoglasno pohvaljene, zato jim je pa tudi komisija zlato svetinjo priznala. Ker ste bile za vina pa le samo dvé zlate svetinji odločene, je vélika komisija sklenila, da naj se brata Kleinošekova z véliko sreberno svetinjo poslovita, ktero sta tudi prejela. Brata Kleinošeka sta si v resnici velike zasluge v vinoreji pridobila; zakaj ona sta s svojo bistro previdnostjo, marljivostjo in obertnostjo v djanji pokazala, da so štajarske vina za napravo penečih vin zares pripravne, in če bi se Štajarci naprave penečih vin z večim trudom poprijeli, bi se v našem cesarstvu gotovo toliko dragega šampanjerja ne popilo, za kterega se leto za letom lepega denarja iz dežele na Francozko pošilja.

Razun téh so bile še vina naslednjih vinorejcov pohvaljene, namreč: grajšinskega oskerbništva kneza Vindišgraetza na Štajarskem za poslani riteršpergar od leta 56, samostana Šent-Pavla v Marburgu, za pekarsko vino od leta 56, gospod Dominika Čolnika iz Dervanj, za mnogoverstne vina, med kterimi so bile nektere prav izverstne; Ormuške grajščine za lutmerški samotok od leta 1855 in Rajnski samostan za zandbersko vino od ravno tega leta.

Na Štajarskem raste vino na 60,000 oralih, kjer se ga na leto 1.200,000 veder za 6 milijonov vrednosti pridela.

Kakošne meje je imela Kranjska v raznih časih.

Spisal P. Hicinger.

4. *Kranjska v novejšem času.*

(Konec.)

V takem obsežku, od Ljubeljna do Reškega zaliva, in od Kerškega polja do Teržaškega zaliva, je stala Kranjska dežela do leta 1809; samo od Goriške knežije, ki je leta 1500 prišla k Austrii, se je Idria začela ločiti, in h Kranjski prištevati, kar je ondašnje rudarstvo leta 1580 prišlo v last nadvojvodu Karolu; nasprot pa je Šumberska okolica prišla k Horvatii, ko so jo l. 1550 Uskoki posedli. Vsa dežela se je dolgo časa delila v pet straní; razločila se je namreč Gorenska stran, Dolenska stran, Srednji del ali Metliški kraj, Notranji del s Krasom in Pivko in Istrio; za vsakteri del je bil, kar se je tikalo zastran vojske, odločen poseben glavar, v Ljubljani pa je stal deželni poglavar. Po ukazu cesarice Marije Terezije se je leta 1748 vsa dežela razdelila v tri kroge ali kresije; Ljubljanska je veljala za Gorensko, Novomeška za Dolensko z delom srednje straní, Postojnska za ostanek srednje straní, za Notrajnsko, Kras, Pivko in Istrio. Po cesarji Jožefu II. pa je bila leta 1784 za Istrio posebna kresija odločena, namreč Pazenska. Francozka vlada je l. 1811 obsežek kranjske dežele stisnila na tesneje mejnike; odločila je namreč Vipavo, gornjo Pivko, Kras in Istrio, ter vse to pridjala Teržaškemu Primorju ali isterski provincii. Ko je Kranjsko zopet prišlo pod austriansko oblast, je po ukazu cesarja Franca I. k tej deželi zopet bila pridružena Vipava s Pivko vred, in v teh mejah je bilo Kranjsko vojvodstvo tudi poterjeno po novi vstavi cesarja Franc Jožefa I. Do l. 1849 je bila dežela še razdeljena v tri kresije, Ljubljansko, Novomeško in Postojnsko; po novi osnovi pa je nehala ta rezdelitev, in vsa dežela se razločuje le v okraje ali kantone.

Po vsem tem razlaganji se h koncu smé še enkrat povzeti vprašanje, od kod je prišlo ime kranjske ali krajnske zemlje? ali je po koreniki karn, skalnat verh, ali po koreniki kraj, meja, mesto? Ako se povzame vse skupaj, kar je bilo govorjeno o tem imenu, bi se utegnilo morebiti nar bolj po resnici reči, da ime kranjske ali krajnske zemlje ima dvojno obliko.*) Da severno-zahodni Slovenci sploh govorijo Kranjsko, Kranjec ali Kranec, da Horvatje z njimi vred kličejo Kranjac, da se od no-

*) Ne bilo bi napačno, ko bi še kdo drug dal na znanje, kje je oblika Krajna ali Kranj za celo deželo v navadi. Pis.

tranjske strani celó sliši Kranj, da tudi Italian povzema il Cragno: kdo bo rekel, da je to samo spaka pravega imena? Zakaj mar se še vedno ohranjuje prilog krajni, ali ime pokrajna, in se ni še oboje spremenilo v kranji in pokranja? Da je latinska oblika Carniola, pozneje predelana Carniolia, in druga italianska oblika il Carnio, — kdo bi hotel reči, da to nikakor ne more kazati na izvir oblike Kranj, Kranjsko? zlasti ker se taka prestava glasov tolikorkrat nahaja v indo-evropejskih jezikih? Ima vendar tudi slovenski Korotan ali Korutan prav za prav Karantan, svoj izvir v koreniki karn; in li ni kranjska ali krajnska zemlja tako gotovo gorata, kakor koroška?

Kar pa se tiče oblike Krajna, Krajnsko, je človek zopet ne bo smel grajati kakor po drugačnih ustih spremenjenega imena. Če južno-izhodni Slovenci jo sploh rabijo, če Nemec je povzel starejši Chreine in novejši Krain, če tudi drugi Slovani za tem povzemajo Krajn, kot Rusi, ali Krajnska kot Čehi, če verh tega je po učenih možeh že dolgo v bukvah sprejeta oblika Krajnec, Krajnsko: se vse to ne da kar nagloma ovreči, in drugačna oblika vpeljati v rabo; zlasti ko se ime Krajna, med Slovenci nahaja v štajerski Krajni poleg Sotle, in v Suhi Krajni na Dolenskem, tedaj saj za manjši strani, in ko je med drugimi Slovani znana Ukraina na Ruskem. Kakošen pomen pa vendar ima to ime Krajna ali Krajnska? Ali je s posebnostjo pokrajna ali mejna dežela, ker je na pokrajni deržave proti deržavi, al naroda proti narodu? Po zgodovini je to, kakor se iz prejšnega razlaganja zamore posneti, le mogoče za tisti čas, kadar je bila nekakošni mejnik proti Italii, in sicer v tistem obsežku, kakoršnega je imela iz začetka, ko je oklepala malo več kot sedanje Gorensko. To je bilo prav za prav takrat, ko je bila nekakošno samosvojna na meji proti Longobardom. Ravno takrat se je pa tudi imé utegnilo roditi, ker se kmalo po tem nahaja. Pozneje, kakor je bilo povedano, v oblasti Frankov in še dalje, se je skorej bolj sama pridevala k Italii. Sicer se utegne tudi reči, da je tej deželi s posebnostjo memo druzih ostalo ime Krajna ali marka, kakor je na pr. v Prusii Branjborska dostikrat sploh klicana Marka, ali kakor je v Francii vstala Provincia, Provence. Morebiti pa ima ta naša zemlja kot Krajna ali prav za prav Krâjina le sploh pomen dežele; sej tudi ruska Ukraina, to je, Ukrâjina, ima po resnici tako obliko; tudi naša Suha Krajna je sploh le dežela ali zemlja. Tudi navdar utegne to dokazovati; zakaj Krajna ali Krajnska se izgovarja s potegnjenim navdarom kakor Krâjina, ne pa z ojstrim udarom kakor krajna zemlja, ki je namreč na kraji deržave.

Lepoznansko polje.

Dvojčka.

Prizor iz zadnje avstrijansko-ogerske vojske.

(Dalje.)

IV.

Oče moj, penzioniran cesarsk major, so zapustili po smerti svoje neizrekljivo ljubljene žene mesto. Uzéli so mene in mojega brata Konštantina s saboj in so se preselili na svojo malo grajščino daleč od mesta. Ostali so vdovec. Marsikdo se jim je čudil, ker so bili še precej mladi, in posebno jez in moj brat, nezmožna otročiča, sva potrebovala ženskega njegovanja; kratko reči: ostali so vdovec. Znani in spoštovani so bili moj oče kakor mož izobražen, plemenite duše, blazega in ljubezni polnega serca.

Vso ljubezen in skerb, ktera se je poprej na ženo in prijatle njihove razprostirala, so prenesli potem edino na naji dvoje nezmožnih otrok.

Prijatel moj! jez in moj brat Konštantin sva bila dvojčka. Čudno je to! Dvojčka, pa pod eno streho, pod krilom in varstvom ene in taiste očetovske ljubezni in skerbljivosti, v en namen, v eno srečo in blagostan odgojena, in vendar med nama taka razlika, kakor noč in dan, kakor življenje in smert!

Oba sva odrastla eden poleg druzega, pa najini značaji so se obernili po raznih potih kakor dvé drevesi, kterih korenine so v eno spletene, stebli pa, delj ko rastete, bolj se oddaljujete eno od druzega. Bistrega in jasnega uma sva bila oba, pa serc sva bila raznih.

Jez sem bil veséł, odkritega in iskrenega serca, sem radostno vžival nedolžne rajske slasti neskerbnega detinstva pod krilom svojega ljubeznivega očeta; brezskerben, pobožen in dobrovoljen sem najdel v detinskem družtvu dovoljno tistih čistih radost, ktere zamore samo nepokvarjeno serce deteta popolnoma vživati. — Moj brat se je nasprotno že kakor dete ogibal vsacega družtva; igral je navadno sam po samotnih krajih. Nasledek tega je bil, da je postal z časom termast, nepoterpežljiv, prevzeten in sebičen.

Med tem ko so mene v veliko očetovo radost vsi ljubili in radi imeli, ni skoraj dan minul, da bi se ne bil kdo čez mojga brata Konštantina pritožil, kar je sebični in malopridni značaj njegov bolj in bolj odkrivalo, se vé, k neizrekljivi žalosti mojega dobrega očeta.

O koljkokrat so me posadili oče na svoje koleno in igrajoči se z mojimi mehikmi lasci glasno žalostno izdihnili: O Bog! Bog! zakaj ni uni tudi tak kakor je ta! Jaz pak sem jim pogledal o takem zdihovanji v njih solzne očí in se začel vselej tako milo jokati, da so me komaj umirili.

Oče so vsikdar s Konštantinom ljubeznivo in po očetovsko ravnali; nikdar niso z narmanjim ojstrim pogledom, besedo ali djanjem pokazali, da jim je eno dete bolj pri sercu kakor drugo; al vse zastonj! Pri vsem lepem ravnanji vendar pri mojem bratu, kterega so le strasti, ne pa zdrava razumnost nadvladvale, nič hasnovitega niso mogli doseči. Če so ga pozneje včasi kaj ojstrejše pogledali ali kaj pokregali, ko je kaj napčnega počél, je naredilo mojega brata to še bolj opornega in hudobnega, do mene pa nepravičnega in zavidnega.

Z letmi je rastla v njegovem sercu jeza, nevošljivost in merzenje njegovo do mene.

Ko sva doveršila nauke v vojniški šoli, sva stopila oba kakor lajtnanta v regiment. Kakor sinova zaslug polnega in občespoštevanega častnika, oba dobro odgojena, dobro premedena in znajdena v vojaških vednostih, od premožnega očeta obilno z denarji zakladana nisva ostala brez prijatlov; zakaj sjajnost in vojaški duh so močne sile, ktere vojništvu povsod vrata odpirajo in storé, da se mu nehotoma vse rado vklanja.

Moji prijatli so bili vsi večidel mladenči vesélih čutil in iskrenega serca. Radostno se še zdaj spominjujem tistih ur, ktere sem v njih družtvu preživel. — Tudi moj brat je imel od začetka prijatle, al nesrečna njegova terma, prevzetnost in svojoglavnost mu jih ni samo le kmalo odvernila, ampak s časom mu je prijatle še v sovražnike spremenila. Edini Danilo V —. je živel z njim v nerazvezljivem prijatelstvu. Stare, pa siromaške rodovine naslednik, je bil z mojim bratom enacega značaja. Prevzeten in časti lakomen je bil le v tem različen od mojega brata, da je bil uni tudi zvit, premeden, malovreden, in sploh človek brez vse vestí. — Nezmožen vsled revšine z drugimi bogatimi častniki enako sjajno živéti, je vendar vedil zaupnost in neskušenost mladih in neskušenih častnikov tako v svojo korist in prid obračati in na ptuje stroške tako krepko svojim željam zadovoljevati, da mu nihče, tudi pri skoraj očevidnih malopridnostih, vendar ni mogel temeljnih hudobij zaslediti.

S pričetka, ko sva jez in moj brat k regimentu prišla, ni vedil, kterega bi si zbral v žertvo svoje zvijačnosti, mene ali brata. Prijatli moji so mi koj naznanili

Danilov značaj; bil sem toraj pozoren (pazljiv). — Ko Danilo to zapazi, zapusti mene in se pridruži mojemu bratu.

Zastonj je bilo vse moje bratovsko opominovanje in svarjenje! — malo časa je minulo in bila sta nerazdružljiva prijatla.

Česar sem se od začetka bal, to se je le prehitro spolnilo. Ni še minulo leto in dan, in že je bil moj brat Konštantin zastran slabega zaderžanja in druzih vojniških prestopkov v britko žalost mojo in očetovo v drug regiment prestavljen; — edino sivi glavi svojega občeljubljenega očeta je imel se zahvaliti, da ni bil ojstrejše kaznovan. — Ta dogodba je zlo ranila serce mojega očeta in od tega časa so pričeli žalosti bolehati.

(Dalje sledí.)

Novičar iz raznih krajev.

Vendar je le res, da morajo vsi časniki, za ktere je odrajtovati kavcio, od novega leta 1858 štempljani biti. Presvitli Cesar namreč z ukazom od 23. septembra t. l. velévajo to za vse časnike, za ktere je kavcia odrajtovati in kteri vsaki dan ali saj enkrat v tednu izhajajo. Štempelj za vsak iztisek bo znesel 1 kr. Če pa enega dné glavni list časnika ne pride, ampak samo večerni, zadene štempelj ta list. Štempelj mora urednija na papir pritisniti, preden pride v tisek, in to na pervi strani. Štempelj za oznanila v časnikih poskoči od 10 kr. na 15 kr. po novem letu. Te cesarske odločbe dobé pervi dan mesca januarja 1858 svojo veljavnost. — Drug cesarsk patent od 21. pr. m. naznanja, da ostanejo cesarski davki za leto 1858 taki, kakoršni so bili za to leto razpisani. Cesar pa si priderži jo, jih, če bi treba bilo, med letom premeniti. — Hiša za avstrianske romarje v Jeruzalemu bo, kakor časniki pišejo, skoraj dodélana in prihodnje leto bodo romarji že ondi stanovati mogli. — Najnoveje novice iz Italijanskega razjasnujejo nesreče, ktere so v poslednjem „Novičarji“ omenjene povodnji vzrokovale. V cesarski Italii so največ terpeli v okolici Pavie, Lodi, Kreme, Mantove, in še vedno dohajajo žalostinke iz téh krajev. To nesrečo zvediti, je Nj. c. k. visokost, cesarjev brat, nadvojvoda Ferdinand Maximilian, brez odloga šel kraje povodnji obiskat in ubogim prebivavcom z mnogimi darili v dnarjih pomagat. — Stiska v kupčijskih razmerah še vedno ni zmanjšana. V Evropi kakor v Ameriki je še zmiraj od kantov brati, in marsiktero kupčijsko započetje je tù kakor tam na beraški palici, ko je pred kratkem še, ne le glavo ponosno nosilo, ampak tudi mnogim ljudem zaslužek in živež dajalo. — V Vratislavi v pruski Silezii se je pred kratkem nesréča primerila, da sta se zvečer dva stebra v cerkvi sv. Elizabete poderla in z njima nekaj obočja. 19. t. m. so imeli namen, 600-létno obletnico te cerkve obhajati. Ena najkrasnejih cerkvá némških dežel je to. — Na Francozkem je slavni mož umerl, general Cavaignac (Kávenjak). Bil je, preden je sedanji cesar Napoleon vlado tadanje republike prevzél, predsednik francozke republike. Obžaljuje ga francozki narod kot izverstnega politikarja, kot generala, kterih ima deželá malo, in sploh možá, kterega bistri um in hrabrost je v prekucijskem letu 1848 beržeje razkačene glave pomiril, in to brez presilnih bojev, kakor se je nadjati bilo. Stranka republikancov na Francozkem je v njem največ zgubila. — Francozki časniki donašajo novice, da začenja tudi francozka vlada nekoliko odjenjevati, kar zadeva zedinjenje Moldave in Valahije. — Da so Angleži mesto Delhi osvojili, smo že povedali; angležki časnikarji se nadjajo, da bo s tém žila cele vstaje podvezana. — Naklepa zoper serbsko sedanjo vlado smo že večkrat omenili in ne davno tudi povedali, da bivši serbski knez Miloš Obrenović nič ni bil v to zapleten. „Serbske Novine“ pišejo pa o tem: Iz preiskovanja hudodelstva je jasno, da so zarotniki v prekucijski namen od kneza Miloša podkupljeni bili. Ta časnik mora že vediti, ker je misliti, da je vladen list. Ali je pa dalje verjeti ali ne, da so zarotniki namen imeli, Moldovo, Valahijo, Serbijo, Černo goro v eno republiko skovati, še par druzih kraljestev iz sedanjih turških dežel vstrojiti, ne vémo še nič gotovega. — Brati je, da bo 18. decembra, ko bodo cesarjev god obhajali, v Petrogradu ukaz zastran oprostenja rusovskih služnih izdan. Po tem ukazu ne bodo rusovski kmetje zemlje več, kakor dozdaj, v najému imeli, ampak kakor lastniki jo bodo mogli obdelovati. Nekteri posestniki so že po svoji lastni volji storili, kar je v namenu vlade. — Omer paša, sedanji bagdadski poglavar, je menda že na svojem mestu. Šel je z dvema regimentoma péšcov iz Carigrada v Azijo. — Iz Turškega, zlasti iz Bosne, je veliko žalostink slišati, da imajo kristjani še vedno preganjanja in zatiranja po Turškem terpeti, brez da bi se mogli pomočí od kod nadjati. — Kako nevarno je v hrame hoditi, v kterih je novo vino (mošt) spravljeno, je „Novičar“ pred nekimi tedni prigodbo iz Ogerskega povedal. Danes ima priložnost, enako povedati, ktera se je na Nemškem prigodila. V mestiču Dürkheim so namreč imeli delavci v vinskem hramu opraviti. Vinski hlip (ogelno-kislina) jih je omamil. Eden njih je poginil in tudi oni, kteri so hotli pomagati, so mogli po večkratnih poskušnjah, pogrešanega rešiti, smertno nevarnost prestati. Letošnje vina so sploh močne, in kolikor močneje je novo vino, toliko več ogelno-kisline (omamijočega hlipa) oddaja, kolikor več pa o vrenji mošt té oddaja, toliko večja je nevarnost za té, kterim je v tacih hramih opraviti in muditi se.

Izgledi poezije slovenske v narečji Varaždinsko-Zagrebškem.

(Dalje.)

Od gizdavca.

Ni norosti od gizdosti
Najti vekše na svetu,
Ar v gizdosti postavljeni
Prez razuma vse tepu;
Štimaju se za naj vekše,
Druge drže vse za menjše,
Sami pak su lebud što. *)

V toj norosti on je človek,
Ki se drži takvoga.
Da mu para vu orsagu
Ni je nigder nikoga,
Ter to vendar on je človek,
Ki je vnogeh bil obojek,
S špotom vsigder odpravljen.

Slep i gluh se napuhava
Kakti da bi ne bil on,
Za kojega vse košarje
Je vre zdavna zvonil zvon,
Podstupi se žlaburiti,
I pošten obraz blatiti,
Ki bi moral mučati.

Ar znano je, da obutelj
Jedna vu te brisala,
Ono blato ližeš jošče,
Da b' te samo vuzela,
Ter smeš vendar govoriti,
Ki bi moral tiho biti,
Buduč da je znano vsem.

*) Lébud što, to je, za nič; govorí se, postavimo, ov človek je za lebud i što; bolj redko se sliši: lebúd i kaj; to je: ta človek ni za nič; on ni nič.

Pogovori vredništva. Zastran „Glasnika“ nam od raznih strani dohajajo tako različni dopisi, da nam častiti gospodje dopisniki ne bojo za zló vzeli, ako tako nasprotnih misel ne natisnemo, zakaj, če bi belo rekli, bi mogli tudi černo reči, in potem bi ne bilo odgovorov, ugovorov i. t. d. ne konca ne kraja. Dajmo, da se v tretjič začne lepoznanski list in recimo mu „dobro došel“ — vse drugo se bo dalo v njegovih listih obširno pretresti.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.